

prezentacija, praćena konstruktivnim sugestijama i regionalnim pristupom. Grupne su se diskusije odvijale u zasebnim virtualnim sobama (*breakout rooms*). Evaluacija prezentacija održana je u digitalnom alatu mentimeter pod naslovom „5+“ i „Savjet kolega“. Primjere su nastavnih jedinica učitelji i nastavnici izradivali samostalno ili u paru. Teme koje su obrađene bile su: Dubravko Aladić, „Djeca u ratu“; Ivana Ćurić, „Kulturocid“; Josip Naglič, „Humanitarna pomoć i humanitarne organizacije u optužnicama“; Marko Rajić, „Život nakon odslužene kazne“; Hano Uzeirbegović, „Tko sam ja“; Sara Žerić, „Svakodnevni život djece u ratom zahvaćenom prostoru“; Valentina Anić Miletović i Dijana Muškardin, „Život u ratu“; Ana Azenić i Marija Bučanović, „Kulturocid“; Hrvoje Knežević i Anita Vodopivec, „Kulturocid – uništavanje kulturnih i vjerskih objekata“; Josip Paulić i Vedran Ristić, „Kulturocid – uništavanje vjerskih i kulturnih objekata“ te Nikica Torbica i Ozana Vignjević, „Život nakon rata“.

Igor Jovanović

Znanstveni simpozij 200 godina Katastra Franje I. u Istri, Pula, 11. prosinca 2020.

Povodom dvjestote godišnjice izrade Katastra Franje I. u Istri, 11. prosinca 2020. održan je znanstveni simpozij *200 godina Katastra Franje I. u Istri* u organizaciji Istarskoga povijesnog društva, Centra za interdisciplinarna arheološka istraživanja krajolika Filozofskoga fakulteta Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli i Gradske knjižnice i čitaonice Pula. Cilj je simpozija bio ukazati na važnost Katastra Franje I. kao povijesnoga izvora. Poučen iskustvom raznolikih i nepouzdatih sustava naplate poreza na zemljište na osnovi Milanskoga, Terezijanskoga i Jozefinskoga katastra, car Franjo I. 1806. pristupa novoj, temeljito pripremljenoj izmjeri cijele Monarhije. Cilj uvođenja takozvanoga Stablnoga katastra bio je da godišnja porezna stopa na zemljište i zgrade bude postotno jednaka i stabilna za sve pokrajine, okruge, kotare i općine te za svakoga poreznog obveznika. Na simpoziju je sudjelovalo šest izlagača, čitav program održan je virtualno na platformi Zoom, a moderatori su bili Mihovil Dabo i Sara Popović.

Prva je izlagačica bila Mirela Altić, koja je sudjelovala temom „Preteče i uzori Franciskanskog katastra Istre“, gdje je razmatrala preteče i uzore Katastra s težištem na njegovo metodološko ishodište u milanskom

Censimentu (1720. – 1723.) te principe izmjere i kartiranja koje je uspostavio Johann Jakob Marinoni. Analiziran je i utjecaj Terezijanskoga (1747. – 1756.), Jozefinskoga (1763. – 1785.) i Bavorskoga katastra (1808. – 1867.).

Iduće je bilo izlaganje „Tradicionalnost društva u Istri i reformstvo Katastra Franje I.“ Marina Manina, u kojem je razmotrio nekoliko hipoteza. Uočio je kako su se tradicionalne strukture većim dijelom sačuvale (napose one gospodarske), iako je propala drevna Mletačka Republika te usprkos turbulencijama koje su društvenim strukturama nanijeli Napoleonski ratovi i kratkotrajna francuska uprava, kao i činjenici da je teritorij u to vrijeme bio u novoj državnoj zajednici. Iznesena je hipoteza da je Katastar Franje I. sa svojim inovativnim pristupom (od mapiranja teritorija do prikupljanja i obrade podataka) i epohalnim ciljem ravnomjernoga oporezivanja cjelokupne gospodarske djelatnosti u Monarhiji udarao u temelj staleškoga društva (feudalne povlastice) te uveo društvo u građanski sustav.

Marko Jelenić izlagao je „Povijest okoliša i klime u Katastru Franje I. na području Rovinjštine“, jasno prikazavši da je Katastar izvor od neizmjerne važnosti za proučavanje mikropovijesti Rovinja i njegove okolice. U njemu se nabrajaju izvori vode, vrste gradnje te broj kuća, analizira se kvaliteta zemlje, čime je omogućena analiza podataka iz domene povijesti okoliša i suodnosa života ljudi i krajolika koji ih okružuje. Iz analizirane građe mogu se razabrati ograničavajući čimbenici koji su utjecali na gospodarska ili poljoprivredna kretanja. Osim toga, elaborati Katastra Franje I. imaju vrijedne anotacije o klimatskim kretanjima i njihovu utjecaju na svakodnevni život na području Rovinjštine, čime se pružaju mogućnosti drugačije interpretacije toga izvora, koja u prvi plan stavlja ekohistorijske odrednice.

„Übersichts Karte des Küstenlandes – pregledna karta Franciskanske katastarske izmjere kao izvor podataka o povijesnom korištenju zemljišta“ bilo je izlaganje Grge Frangeša. Autor je objasnio kako se koristio podacima Katastra Franje I. kao izvorom u istraživanjima na područjima Cresko-lošinjskoga arhipelaga, Učke i Ćićarije, naglasivši da je vrijednost karata franciskanske izmjere u istraživanjima povijesnoga krajolika ustanovljena mnogobrojnim radovima i istraživanjima, a posebno dolazi do izražaja korištenjem kroz alate geografskih informacijskih sustava (GIS).

Posljednja dva predavanja odnosila su se na arheološka istraživanja. Tatjana Bradara održala je izlaganje „Primjena Katastra Franje I. u projektu Arheološkog muzeja Istre“ predstavivši muzejski projekt *Učka i Ćićarija u*

novom vijeku. Njegov temelj predstavlja Katastar Franje I., prvenstveno elaborati koji sadrže detaljne opise kojim pravcem je išla granica, kako su izgledale granične oznake i natpisi na njima, kao i njihova položaja.

„Katastar Franje I. i arheologija krajolika – primjer općine Vrsar“ bilo je predavanje Sare Popović, u kojemu je prikazala kako se Katastar može rabiti pri određivanju struktura starijega krajolika, odnosno kako se komparacijom digitaliziranih podataka Katastra i današnjega ortofota mogu brojčano izraziti razlike u načinu korištenja prostora kroz 200 godina.

Na znanstvenom simpoziju *200 godina Katastra Franje I. u Istri* predstavljani su rezultati istraživanja različitih tema zasnovanih na proučavanju podataka samoga Katastra. Skup je potvrdio da je on nezaobilazan povijesni izvor za proučavanje 19. stoljeća u Istri, a zbog svojega opsega i raznovrsnosti podataka može se rabiti u različitim područjima istraživanja. Stoga, ovaj simpozij može biti pokretač novih istraživanja lokalne povijesti u kojima bi se Katastar rabio kao jedan od glavnih izvora.

Igor Jovanović

Godišnja skupština Hrvatske udruge nastavnika povijesti,

20. prosinca 2020.

Godišnja skupština Hrvatske udruge nastavnika povijesti (HUNP) održana je 20. prosinca 2020. pomoću mrežne platforme Zoom. Unatoč brojnim poteškoćama izazvanim pandemijom koronavirusa, članovi Udruge su bili vrlo aktivni te je njih desetak aktivno sudjelovalo u realizaciji raznih projekata, ali i na raznim seminarima, webinarima i konferencijama održanim tijekom 2020. godine. Usto je tridesetak hrvatskih učitelja i nastavnika povijesti sudjelovalo u edukacijama koje je organizirao HUNP. Na početku su godišnje skupštine sudionici odali počast nedavno preminulim povjesničarima i članovima HUNP-a: sveučilišnom profesoru Ivi Rendiću-Miočeviću, istaknutom metodičaru nastave povijesti na području tadašnje Jugoslavije, dugogodišnjoj aktivnoj članici Karmen Perković te mladoj profesorici povijesti i talijanskoga jezika Dini Pervan Rabelo.

Godišnju je skupštinu HUNP-a otvorila predsjednica Udruge Dea Marić, koja je podnijela izvješće o radu u protekloj godini. Osvrnula se na brojne